

baptria

Suomen Perhostutkijain Seura r.y.
Lepidopterologiska Sällskapet i Finland r.f.

VOL 6 1981 NO 2

Kauri Mikkola: Tieteelle uusi yökköslaji <i>Xylomoia strix</i> Suomesta	37
Martti Raekunnas: <i>Polia sabmeanan</i> biologiasta	40
Seppo Turunen: Kasvi-hyönteisvuorovaikutuksen fysiologiasta ja ravitsemuksen säätelystä hyönteisissä	42
Runsaustutkimus	44
Jukka Jalava, Jorma Kyrki ja Vesa Varis: Korjauksia Suomen perhosten luetteloon	46
Tiedonantoja	48
Kokousselostuksia	50
Jäsenistö	51
Ottopaikkaetikettien yhteistilaus	49
Jäsenten tiedotuksia	52
Tiedotuksia jäsenille	39, 45, 52

BAPTRIA

VOL 6 1981 No 2

Julkaisija—Utgivare

Suomen Perhostutkijain Seura ry.
Lepidopterologiska Sällskapet i Finland rf.
P. Rautatiekatu 13, 00100 HELSINKI 10

Ilmestyminen—Utkommer

4 numeroa vuodessa — 4 häften per år
Jäsenlehti, tilaushinta jäsenille 25,— (= jäsenmaksu), ulkopuolisille 50,—
Prenumerationspris 25,— för medlemmar,
50,— för icke medlemmar

Toimituskunta—Redaktion

Martti Attila, päätoimittaja—
huvudredaktör
(P. Hesperiankatu 11 B 15,
00260 HELSINKI 26)
Christer Hublin
Magnus Landtman,
svensk resumé
Kauri Mikkola

Julkaisun tarkoitus

Julkaisu toimii yhdyssiteenä julkaisijaseuran jäsenten ja eräiden tieteellisten seurojen ja laitosten välillä kuten seuran aiemmin julkaisemat kiertokirjeet. Tarpeen vaatiessa lähete-tään muita tiedotuksia sisältäviä kirjeitä jäsenille. Julkaisu sisältää seuran kuukausiko-kousten tieteellisen aineiston, kuten esitelmien lyhennelmät ja tiedonannot ym. sekä seuran toimintaan liittyvät ilmoitukset ja tiedustelut. Kokouskutsut ja ennakkotiedot ohjel-mista ilmoitetaan tämän lehden palstoilla.

SUOMEN PERHOSTUTKIJAIN SEURA ry. LEPIDOPTEROLOGISKA SÄLLSKAPET I FINLAND rf.

Kokoukset

Varsinaiset kokoukset pidetään yleensä kuukauden toisena keskiviikkona, paitsi tammi-ja syyskuussa kolmantena, kuitenkin kesäkuukausia lukuunottamatta. Eläinmuseon suu-ressa luentosalissa klo 18.30 lähtien. Nuorisosaaston kokoukset ovat aina viikkoa ennen seuran varsinaisia kokouksia samassa paikassa klo 18.30 lähtien. Tarkemmat tiedot ko-kouksista ilmoitetaan jäsenille Baptrian osastossa "tulevia kokouksia".

Hallitus — Styrelse

Puheenjohtaja—
Ordförande
Varapuheenjohtaja—
Viceordförande
Sihteeri—
Sekreterare
Rahastonhoitaja—
Skattmästare
Jäsenet—
Medlemmar

Kauri Mikkola (työ: P. Rautatiekatu 13, 00100 HKI 10,
puh. 90-4027 261)
Ilkka Jalas (Topeliuksenkatu 3 A 12, 00260 HKI 26,
puh. 90-493 940)
Christer Hublin (Kuusitie 3 A 3, 00270 HKI 27,
puh. 90-481 185)
Jorma Wettenhovi (Haapasaaarentie 9 C 326, 00960 HKI 96,
puh. 90-314 239, postisiirtotili 26858-3)
Antti Aalto (Tuomentie 5 A 3, 05840 HYVINKÄÄ 4,
puh. 914-208 85)
Martti Attila (P. Hesperiankatu 11 B 15, 00260 HKI 26,
puh. 90-445235)
Magnus Landtman (Brändö parkvägen 44 A, 00570 HFORS 57,
tel. 90-689 242)

Muut virkailijat — Övriga funktionärer

2. sihteeri—
2. sekreterare
Osoitteenmuutokset:
Tiedonantosihteeri—
(meddelanden)
Kirjastonhoitaja—
Bibliotekarie
Keräilytarvikkeiden
välittäjä—
(insamlingstillbehör)

Henry Holmberg (Vainiotie 26, 00700 HKI 70,
puh. 90-354 981, postitus- ja arkistoasiat)
suoraan toimitukseen Martti Attilalle
Staffan Ringbom (Parkgatan 11 B 7, 00140 HFORS 14,
tel. 90-637 630)
Erkki Franssila (kirjasto avoinna kokousten edellä;
kaukolainat os. Sulkapolku 6 B 35, 00390 HKI 39)

Ilkka Kontuniemi (kokousten edellä, postitilaukset os.
Henrik Borgströmin tie 5 B 16, 00840 HKI 84, puh. 90-698 4293)

Nuorisosaasto — Ungdomssektionen

Puheenjohtaja—
Ordförande
Sihteeri—
Sekreterare

Miika Vuola (Aallonhuippu 10 F 52, 02320 ESPOO 32,
puh. 90-801 4488)
Jarmo Laitinen (Malminkatu 32 D 91, 00100 HKI 10,
puh. 90-694 4295)

TIETEELLE UUSI YÖKKÖSLAJI *XYLOMOIA STRIX* SUOMESTA

Kauri Mikkola

08.10.1980

Heinäkuun puolivälin paikkeilla v. 1974 H. Holmberg, I. Kontuniemi, A. Wennström ja J. Wetenhovi saivat U : Tvärminnestä 664:28 tuntemattoman pienehkön yökkösen. Vuosia myöhemmin, lienee ollut v. 1977, Kontuniemi toi yksilön määritettäväksi Helsingin yliopiston eläinmuseon hyönteisosastolle. Jotkut arvelivat sitä kummallisiksi *Oligia strigilis* -yksilöksi, ja itselleni se toi mieleen *Luperina* sp.:n, jonka takasiivet kuitenkin ovat tummat. Myöhemmin yökkösen neulassa oli erään lepidopterologin kirjoittama lappu "*M. secalis* XX det."

Tämä ristiriitaisia ajatuksia herättänyt yökkönen oli erityisen yksivärinen, etusiipien pohjaväri oli vaalean kermakahvin ruskea ja selvästi näkyivät vain keskisarekkeen musta ja viisto takaosa sekä aaltoviirun tumma ulkopuoli. Yksilöstä ei tehty genitaalipreparaattia, koska se oli naaras (ei olisi auttanutkaan: *Xylomoia*-naaraan genitaaleja ei liene edes kuvattu).

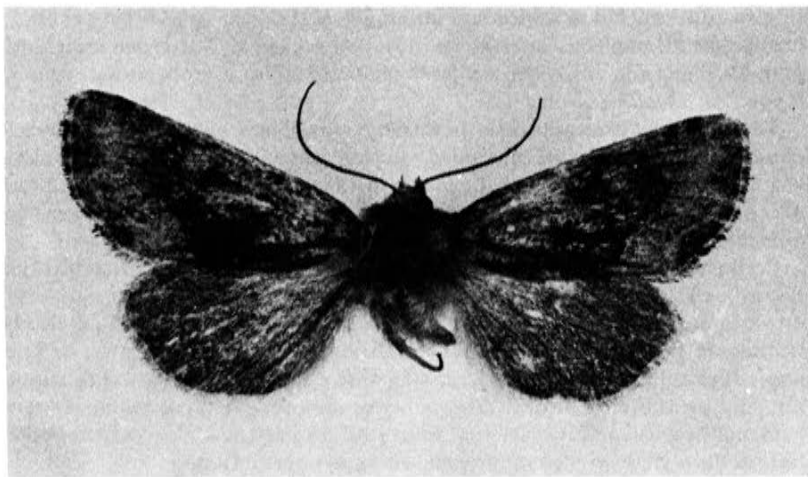
Perhosen oltua välillä omistajillaan se tuotiin minulle määritettäväksi syksyllä 1979. Kysyttyäni heiltä lupaa lähetin sen tammikuussa 1980 museon rutiinipostina määritettäväksi eräaseen ulkomaiseen museoon. Myöhemmassä perusteellisessa kirjeenvaihdossa selvisi, ettei se ilmeisesti koskaan ollut tullut määränpäähensä eikä siitä edes jäänyt mitään dokumenttia, sillä pienuutensa vuoksi lähetys lienee mennyt pikkupaketina. Tapaus herättää helposti jälkiviisastelua, mutta on muistettava, että yksilöä pidettiin tuolloin yleisesti jonkin meikäläisen lajin aberraationa.

Maaliskuun lopulla 1980 Ebbe Schmidt Nielsen pyysi minua Kööpenhaminassa määrittämään kaksi Baltian maista lähetettyä yökköstä, joista heillä ei ollut saatu selvää. Vastasin: "Toinen on *Ochropleura signifera* (Liettusta) ja toisesta (Latviasta) minulla on naaras, mutta en tiedä nimeä". Oli aivan selvää ja jälkeensäkin ajatellen varmaa, että siinä oli Tvärminnen lajin koiras, lähes identtinen, mutta (yksilöidenvälistä vaihtelua?) hiukan tummempi ja voimakkaammin kirjailtu sekä ilmeisesti myös pienempi kuin naaras. Löytötiedot olivat: "Latvia, Turaida 05.07.1977 A. Šulcs leg., gen. prep. 3097 O. Karsholt, 05.11.1978". Tästä yksilöstä tuli myöhemmin *Xylomoia strix* Mikkola, 1980 -lajin holotyyppi (ks. Notulae Entomologicae 60: 217-222) ja Alexander Šulcs lahjoitti sen Helsingin yliopiston eläinmuseon kokoelmiin.

Sain tehtäväkseni lajin määrittämisen, sillä olin jo etsinyt sitä monista museoista sekä kirjallisuudesta. Kööpenhaminan jälkeen tutkin vielä Staudingerin ja Püngelerin (Itä-Berliini) seä Boursinin (Karlsruhe) kokoelmat, mutta turhaan. Ratkaiseva käänne tapahtui Japanissa elokuussa 1980. En ollut nähnyt lajia sen enempää Fukuokan (Kyushu) kuin Tokionkaan museoissa. Tokiossa maan parhaan yökkösspesialistin, Shigero Sugin kotona piirsiin koiraan sivulämssän ja kysyin: "Mikä suku?" Vastaus tuli heti: "*Xylomoia*".

Shigero Sugi oli v. 1976 kuvannut uuden lajin *Xylomoia fusei*, joten hänellä oli suku selvänä mielessä. Ussurilta ja Japanista tunnetaan lisäksi suvun tyyppilaji *X. graminea* (Graes.), ja Pohjois-Amerikassa elää kaksi suvun lajia. Millään näistä ei ole samanlaista mustaa keskisarekettä kuin *X. strix*illä, ja palearktisiin lajeihin on selvät genitaalierot, joskin lajit ovat selvästi läheistä sukua toisilleen.

Xylomoia-suvun lajien biologiasta ei tiedettäne juuri muuta kuin että ne lienevät heinikkoisten, ehkä kosteitten paikkojen lajeja. Missä sitten on *X. strix*in todellinen levinneisyysalue? Kaiketi idässä, mistä kyseiset yksilöt ovat harhautuneet länteen. Lajin biotooppi saattaa myös olla sellainen, jossa ei juuri keräillä. — *Xylomoia*-suku voidaan meillä sijoittaa sukujen *Areostola* ja *Charanyca* väliin, Amphipyriinae-alaheimoon.

Xylomoia strix, naaras, Latvia, Turaida 05.07.1977 A. Šulcs leg. Kärkiväl 26 mm. Kuva: P. Grotenfelt.

En för vetenskapen ny nattflyart, *Xylomoia strix*, från Finland

Ungefär i medlet av juli 1974 infångades i N: Tvärminne 664:28 ett okänt litet nattfly av H. Holmberg, I. Kontuniemi, A. Wennström och J. Wetenhovi och ungefär 1977 hämtade Kontuniemi exemplaret för bestämning till entomologiska avdelningen vid Zoologiska institutet i Helsingfors. Exemplaret hade antagits vara en egendomlig *Oligia strigilis*, förf. tyckte att det påmände om *Luperina*-släktet och senare hade exemplaret försetts med etiketten "*M. secalis* XX det."

Nattflyet var särdeles enfärgat, framvingarnas grundfärg var ljus "gräddkaffebrun", endast mittfältets mörka och sneda bakre del samt våglinjens mörka yttre del framträdde. Genitalpreparat utfördes ej då det var frågan om ett honexemplar.

Fjärilen hämtades på nytt för bestämning till K. Mikkola hösten 1979 och med tillåtelse av ägarna sändes den i januari 1980 med rutinpost till ett utländskt museum, dit det uppenbarligen aldrig ankom. Exemplaret ansågs då vara en aberration av någon finländsk art.

I slutet av mars 1980 ombads förf. i Köpenhamn av Ebbe Schmidt Nielsen att bestämma 2 oklara från Balticum sända nattflyn, vilka ej kunnat bestämmas. Det ena var *Ochropleura signifera* (från Litauen) och av det andra hade Mikkola en hona, men visste icke artens namn. Det var klart att exemplaret var hanen till Tvärminnearten, nästan identisk men något mindre, mörkare och starkare tecknad än honexemplaret. Fynddata: "Latvia, Turaida 05.07.1977 A. Šules leg., gen. prep 3097 O. Karsholt, 05.11.1978". Detta exemplar blev senare (se figuren) holotypen för *Xylomota strix* Mikkola 1980 och Alexander Šules donerade det till Helsingfors Universitets zoologiska museums samlingar.

Förf. fick till uppgift att bestämma arten, då han redan sökt den i flere museer och litteraturen, efter Köpenhamn undersöktes Staudingers och Püngelers samt Boursins samlingar utan resultat. Avgörandet föll i Tokio hos Japans främste noctuidspecialist Shigeru Sugi i augusti 1980, från en ritad bild av hanens genitalklaff angav denne direkt släktet: "*Xylomoia*". Sugi hade nämligen 1976 beskrivit den nya arten *Xylomoia fusei*. Ytterligare förekommer släktets typart *X. graminea* i Japan och Ussuri samt två arter i Nordamerika, men ingen av dessa arter har likadant svart mittfält som *X. strix* fastän de är nära besläktade trots klara genitalskillnader.

Biologin hos släktet *Xylomoia* är dåligt känd, arterna torde vara bundna till fuktiga gräsmarker, *X. strix* utbredning antages vara östlig varifrån exemplaren har förvillat sig västerut och biotopen kan vara sådan där insamling sällan bedrivs.

Xylomoia släktet tillhör underfamiljen Amphipyridae och kan inplaceras i vårt system mellan *Arenostola*- och *Charanyca*släktena.

ML

Virolais—suomalainen symposio

Entomological research in Estonia and Finland: Methods and cooperation

Suunnitelmat yllä mainitun, Notulae Entomologicaessa 61:1 sivulla 8 selostetun symposiumin järjestämiseksi ovat muuttuneet. Suomeen saapuu viisi virolaista entomologia, jotka viiپیvät Suomessa 23. - 30.08.1981. Symposiumiesitelmät pidetään Helsingin yliopiston eläintieteen laitoksen piensessä luentosalissa maanantaina 24.08. klo 14:stä lähtien sekä tiistaina 25.08. klo 09:stä lähtien. Ne, jotka ovat kiinnostuneita pitämään esitelmää otsikkoon liittyvistä aiheista, ottakoot yhteyden Kauri Mikkolaan (os. P. Rautatiekatu 13, 00100 Helsinki 10, puh. 4027 261), joka on seuramme virallinen edustaja symposiossa.

Maanantaina 24.08. klo 19. pitää Jaan Viidalepp esitelmän aiheesta "The possibilities of classifying the Geometridae by means of simultaneous cladistic and statistic analyses" mainitussa luentosalissa. Esitelmän jälkeen laitoksella kevyt illallinen, johon ilmoittautuminen Olof Biströmille, puh. 4027 268. **Kaikki kiinnostuneet ovat tervetulleita kuuntelemaan esitelmää.** Helsingistä virolaisten sekä kymmenen suomalaisen edustajan matka jatkuu Tvärminneen ja Ahvenanmaalle) maastotyöskentelyn yhteydessä tullaan tällöin pohtimaan tulevia yhteistyömuotoja.

Esitelmätilaisuus

Suomen Perhostutkijain Seura järjestää yhdessä Helsingin Hyönteistieteellisen Yhdistyksen ja Yliopiston eläintieteen laitoksen kanssa seuraavan esitelmätilaisuuden:

David Lees (Cardiff, Wales): "Industrial Melanism in Moths: a Genetic Response to Man-made Change".

Paikkana on Yliopiston eläintieteen laitoksen suuri luentosali, siis seuran tavallinen kokouspaikka, ja aikana tiistai 08.09. klo 19.

***POLIA SABMEANAN BIOLOGIASTA*¹⁾**

Martti Raekunnas

Heinäkuun 4. ja 5. päivänä 1980 sain pyydystetyksi Itä-Lapista haavilla ja osittain syötillä 20 koiras- ja 8 naarasyksilöä yöökköslajia, joka kuvattiin tieteelle uutena nimellä *Polia sabmeana* (MIKKOLA 1980).

Biotooppi

Lajia lenteli Inarin kunnan eteläosassa matalalla tunturiharjanteella metsänrajan yläpuolella. Alue oli lähes puutonta tunturikangasta, jossa kasvoi laikuittain matalaa ja harvaa varvikkoa (vaivaiskoivua, kanervaa, variksenmarjaa ja juolukkaa) sekä poronjäkälää. Ruohovartisia kasveja oli niukasti, paikoin kuitenkin tunturiliekoa (*Lycopodium alpinum*), -saraa (*Carex rigida*) ja -vihvilää (*Juncus trifidus*).

Perhosten käyttäytyminen

Yökköset lensivät lähellä maanpintaa aaltomaisesti mutkitellen. Ahdistettaessa ne lisäsivät nopeasti korkeutta ja antautuivat tuulen vietäviksi. Laji lensi selvästi nopeammin kuin *Xestia alpicola* ja näytti lennossa sitä isommalta ja vaaleammalta (siipien alapuoli vaalea).

Lentoaika alkoi 05.07. klo 22.40 ja päättyi noin klo 01.20. Lennon huippu oli selvästi keskiyöllä. Edellisenä lämpimämpänä iltana lentoa kesti noin klo 02:een saakka.

Laji näytti tulevan kohtalaisen halukkaasti tavallisille olutsyöteille, joita ripustelin yksittäisten männynkärkkäröiden oksille.

Lajin kehitysteiteistä

Munitin yhden kuluneen naaraan purkissa, jossa oli em. varpukasvien versoja. Naaras muni 35 munaa pikkuryhmiin purkin harsokankaalle sekä vaivaiskoivun lehden tyveen sen alapinnalle.

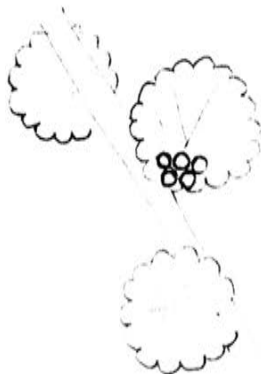
Munat olivat aluksi vaalean kellertäviä, myöhemmin punertavia, keskeltä tummatäpläisiä. Munan halkaisija oli noin 1 mm ja muoto litistyneen pallomainen, sileäpintainen.

Toukat kuoriutuivat 12—13 vrk:n kuluttua. Ne olivat aluksi väriltään likaisen harmaanvihreitä ja liikkuivat "mittaamalla". Toukat söivät munankuorensa ja sitten vaivaiskoivun ja myöhemmin myös juolukan ja mustikan lehtiä. Syödystä lehden kohdasta jäi vain verkkomainen lehtisuonisto jäljelle.

Elokuun loppupuolella toukat lopettivat syömisen ja valmistautuivat ilmeisesti talvehtimaan. Ne olivat silloin 15—20 mm:n pituisia ja selkäpuolelta tumman punertavanruskeita. Toukkien kyljissä oli melko leveät vaaleat pituusjuovat. Vatsapuoli ja jalat olivat selkää vaaleammat sekä pää vaaleanruskea. Toukat oleskelivät mielellään ravintokasvin lehden reunoilla.

¹⁾ *Polia sabmeana*. Yökkösen aseman selvittely on osoittautunut mutkikkaaksi. Todennäköisimmältä näyttää, että kyseessä on *Polia conspicua* -lajin alalaji, ssp. *sabmeana*. Tästä pyritään saamaan tieto Baptria no.3:een.

MIKKOLA, Kauri: Two new noctuid species from Northern Europe: *Polia sabmeana* n. sp. and *Xylomoia strix* n. sp. (Lepidoptera, Noctuidae: Hadeninae and Amphipyriinae). — Not. Ent. 60(4), 217—222.

Polia sabmeanan munaryhmä vaivaiskoivun versolla.

Om *Polia sabmeanas* biologi¹⁾

Under 4. och 5. juli 1980 lyckades förf. med häv och beten i Östra Lappland infånga 20 han- och 8 honexemplar av en nattflyart, som beskrevs såsom ny för vetenskapen under namnet *Polia sabmeana*. Biotopen utgjordes av en låg fjälltopp ovanom trädgränsen i den sydliga delen av Enare kommun. Växtligheten bestod av s.g.s. trädlös fjällhed med fläckvist inslag av lågt och glest risbestånd av dvärgbjörk, ljung, kråkbär och odon samt renlav. Örtvegetationen var sparsam, men fjällumner (*Lycopodium alpinum*), -starr (*Carex rigida*) och -tåg (*Juncus trifidus*), förekom ställvis.

Nattflyna flög vågartat i krokur nära markytan, och då de stördes ökade de snabbt höjd samt lät sig föras av vinden. Arten flög klart snabbare och såg i flykten större och ljusare ut än *Xestia alpicola*. Flygtiden började den 05.07. kl. 22.40 och slutade ca 01.20. Flygtopen inföll invid midnatt. Under den föregående varma natten varade flygningen till kl. 02. Arten besökte rätt beredvilligt vanliga ölbeten som upphängdes på de enstaka martallar-nas grenar.

Förf. lät en sliten hona lägga ägg i en burk med skott av de förutnämnda växterna. Honan lade 35 ägg i små grupper på burkens förbandstyg samt på undersidan vid basen av dvärgbjörksblad. Äggen var först ljusst gulaktiga, senare rödaktiga, i mitten svartfläckiga, genomskärningen var ca 1 mm och formen slät samt tillplattat sfärisk.

Larverna kläcktes efter 12—13 dygn och var till färgen grågrönaktiga samt rörde sig genom att "mäta". Larverna åt sina äggskal och därefter dvärgbjörk samt senare även löv av odon och blåbär. Av ett ätet blad kvarstod endast det nätformade bladnervsystemet. I slutet av augusti upphörde larverna att äta och förberedde sig uppenbarligen för övervintring vid 15—20 mm:s storlek. Ryggsidan var då mörkt rödbrunaktig och längs sidorna löpte tvärligen breda ljusa längsstreck, buksidan och fötterna var ljusare än ryggsidan och huvudet ljusbrunt. Larverna vistades gärna vid kanterna av näringsväxternas blad.

¹⁾ Utredningen av nattflyet *Polia sabmeana* har visat sig vara ansevärt komplicerad. Det förefaller numera mest sannolikt att det är frågan om ssp. *sabmeana* av arten *Polia conspicua*, något som torde beläggas mer i Baptria nr 3.

KASVI — HYÖNTEISVUOROVAIKUTUKSEN FYSIOLOGIASTA JA RAVITSEMUKSEN SÄÄTELYSTÄ HYÖNTEISISSÄ

Seppo Turunen

11.02.1981

Hyönteisten kehitys on, kuten tunnettua, tapahtunut rinnan kukkivien kasvien kehityksen kanssa. Kasveja syöväälle hyönteiselle onkin kehittynyt pitkälle erikoistuneita keinoja sopivien kasvien paikallistamiseksi ja syöntikäyttäytymisen laukaisemiseksi. Nykyisin tiedämme, että itse kasvien ravitsemuksellinen koostumus on yleensä riittävä hyönteiselle eikä tämä ole se tekijä, joka rajoittaa tietyn kasvin käyttökelpoisuutta tietyllä hyönteiselle. Tärkeämpiä tekijöitä sen sijaan ovat kasvien sekundaariset, vailla ravitsemuksellista merkitystä olevat, aineet eli allelokemikit, jotka määräävät ravintokasvin valinnan ja kasvin käyttökelpoisuuden. Kasvi — hyönteisvuorovaikutuksia on selvitetty mm. seuraavissa kirjoituksissa: BECK & REESE 1976, HENDRY 1976, REESE 1981.

Kasvi — hyönteisvuorovaikutuksen selvittämisessä tarvitaan tietoja kasvin sulavuudesta ja ravintoaineiden muuttamisen tehokkuudesta hyönteisten omiksi rakenneaineiksi (TURUNEN 1980). Näiden tietojen saamiseksi määritetään erilaisia ravintoindeksejä, joiden perusteella saadaan kuva kasvin käyttökelpoisuudesta hyönteiselle. Ravintoindeksejä vertaamalla voidaan päätellä, mitkä ovat ne tekijät, joiden vuoksi hyönteinen ei menesty jollakin kasvilla yhtä hyvin kuin toisella. Nämä indeksit antavat vihjeitä myös kasveissa olevien sekundaaristen tekijöiden mahdollisista vaikutustavoista hyönteisessä. Eräät näistä aineista voivat heikentää ruoan sulavuutta, toiset heikentää niitä biokemiallisia muutostapahtumia, joilla hyönteistoukka käyttää imeytyneen ravinnon omaan kasvuunsa jne. Kaikki sekundaariset kasviyhdisteet eivät tietenkään ole haitallisia, vaan useat toimivat houkuttimina ja esim. hyönteisten omien feromonien muodostuksen lähtöyhdisteinä. Kasvien sekundaarisia yhdisteitä tutkitaan nykyisin mm. sen vuoksi, että eräät niistä saattavat avata uusia mahdollisuuksia tuholaislajien valikoivalle torjunnalle.

Hyönteisen syöntikäyttäytyminen ei riipu yksinomaan ulkoisista tekijöistä, sillä hyönteisten omien hormonien tiedetään vaikuttavan eri tavoin ravitsemukseen. Corpus allatum -nimisen sisäeriterauhasen valmistamat juvieniilihormonit säätelevät mm. syöntikäyttäytymistä, imeytyneen ravinnon muuttamista valkuaisaineiksi, rasvojen kertymistä toukan rasvakokouman (fat body) ravintovarastoiksi, ravintovarastojen käyttöönottoa aikuisessa hyönteisessä, munasolujen kehitykseen jne. Näin ollen sekä ulkoisilla, kasveista peräisin olevilla aineilla että hyönteisten omilla hormoneilla on osuutensa syöntiin ja sitä seuraaviin tapahtumiin, joten tapahtumasarjan säätely kokonaisuudessaan on monimutkainen ja suurelta osin vielä selvittämättä.

Eräs nykyisin paljon tutkittu, ravitsemustakin sivuava hormoni on ns. adipokineettinen hormoni. Tämä aine on rakenteeltaan peptidi ja säätelee mm. fat bodyn varastoituneiden triglyseridirasvojen siirtymistä vereen ja edelleen kudosten, esim. lentolihasen, polttoaineeksi. Heinäsirkat ja perhokset ovat eräitä hyönteisryhmiä, joilla adipokineettisen hormonin vaikutuksia on selvitetty. Mm. monarkkiperhon pitkillä vaelluslennoilla Pohjois-

Amerikassa rasvat ovat meden ohella lentolihasten polttoaineita ja rasvojen käyttöönotto toukan aikoinaan keräämistä rasvavarastoista tapahtuu adipokineettisen hormonin säätelemänä.

Kasveja syövien eli fytofagien ja toisaalta eläimiä syövien hyönteisten ravitsemuksen yleispiirteissä on selviä eroja. Noin 50 % hyönteisistä on kuitenkin yksinomaan fytofageja, ja näitä on tutkittu ravitsemuksen kannalta eniten. Hyönteisten ravintovaatimusten ja syöntiä säätelevien tekijöiden tutkimus on luonteeltaan perustutkimusta, jolla on välittömät sovellutusmahdollisuudet sekä käytännön tuhoлаistutkimuksessa että hyönteisten laboratorioskasvatuksen kannalta. Tässä mielessä mm. perhostoukkien kasvatusta antaa uusia mahdollisuuksia hyönteistieteen saavutusten popularisoimiseksi ja hyönteisten saamiseksi käyttöön erinä kokeellisen biologian mallieläiminä.

Kirjallisuus:

BECK, S.D. & REESE, J.C. 1976: Insect-plant interactions: Nutrition and metabolism. — *Recent Adv. Phytochem.* **10**, 41—92.

HENDRY, L.B. 1976: Insect pheromones: Diet related? — *Science* **192**, 142—145.

REESE, J.C. 1981: Insect dietetics: complexities of plant-insect interactions. — *Current Topics in Insect Endocrinology and Nutrition* (Bhaskaran, G., Friedman, S. & Rodriguez, J.C., ed.). Plenum Publ. Corp., New York, 1981, pp. 317—335.

TURUNEN, S. 1980: Ravinnon hyväksikäytön kokeellisesta arvioinnista hyönteisissä. — *Luonnon Tutkija* **84**, 213—215.

Om den fysiologiska växelverkan mellan växter och insekter samt näringsregulationen hos insekter

De växtätande insekterna har utvecklat avancerade metoder att lokalisera lämpliga värdväxter och att inducera beteendet för ätande med.

Växternas näringsinnehåll är icke den faktor som inskränker en viss växts lämplighet för någon insekt, utan viktigare är sekundära ämnen (allelokemiker), vilka saknar betydelse ur näringsynpunkt men dock bestämmer växtens användbarhet.

Då växelverkan mellan växter och insekter utredes, behövs uppgifter om växtens smältbarhet och näringsämnenas effektiva omvandling till insekternas egna uppbyggnadsämnen. Därför definieras olika födoindex, genom vilka man får en bild av någon växts användbarhet för en viss insekt. Genom att jämföra olika näringsindex kan man sluta sig till de omständigheter som betingas att en insekt trivs bättre med någon växt än någon annan. Sekundära faktorer inverkar kan eventuellt utrönas, då endel av dessa ämnen kan försvåra matsmältningen, andra åter försvaga den biokemiska process varigenom insektlarven omvandlar den intagna näringen till sin egen tillväxt. Alla sekundära växtfaktorer är givetvis icke till förfång utan kan t.ex tjäna som grund för framställning av insekternas egna feromoner.

Växternas sekundära faktorer undersöks bl.a. då endel av dessa eventuellt kan öppna nya möjligheter för selektiv bekämpning av skadeinsekter.

Insekternas beteende för ätande är icke uteslutande beroende av yttre faktorer, utan insekternas egna hormoner inverkar på olika sätt på födointaget. Den inresekretoriska körteln Corpus allatum framställer juvenilhormoner vilka reglerar födointaget, den uppsugna födas omvandling till äggviteämnen samt fettens ansamling till larvens näringsförråd (fat body), vidare näringsförrådets utnyttjande hos den fullbildade insekten. Regleringsprocessen är dock invecklad och till en stor del ännu outredd.

PERHOSLAJIEN RUNSAUSTUTKIMUS

Runsaustutkimus A

Baptriassa 1/81 selostettiin, millä tavalla eräiden yleisten perhoslajien runsauden vaihteluita tullaan seuraamaan. Seuraavassa luettelo niistä lajeista, joista pyydetään **tarkat runsaustiedot** kaikilta niiltä harrastajilta, jotka voivat tulla mukaan tähän tutkimustyöhön. Toivomme runsasta osanottoa, silloin tulokset vastaavat parhaiten tarkoitustaan. Laskenta perustuu siis **vuosittaisilla vakiorysillä** (valo- tai syöttirysät) tapahtuvaan pyyntiin. Lajit ovat seuraavat:

<i>M. rubi</i>	<i>S. pinastri</i>	<i>M. conigera</i>
<i>F. lacertinaria</i>	<i>L. populi</i>	<i>A. circellaris</i>
<i>O. duplaris</i>	<i>D. porcellus</i>	<i>X. ictertia</i>
<i>C. albipunctata</i>	<i>E. ziczac</i>	<i>A. psi</i>
<i>S. immutata</i>	<i>P. gnoma</i>	<i>menyanthidis</i>
<i>X. munitata</i>	<i>P. capucina</i>	<i>auricoma</i>
<i>E. caesiata</i>	<i>C. mesomella</i>	<i>A. perflua</i>
<i>C. lapidata</i>	<i>E. lutarellum</i>	<i>tragopoginis</i>
<i>E. nebulata</i>	<i>S. lubricipedum</i>	<i>A. monoglypha</i>
<i>L. marginata</i>	<i>A. exclamationis</i>	<i>lateritia</i>
<i>S. alternaria</i>	<i>N. pronuba</i>	<i>M. secalis</i>
<i>P. pulveraria</i>	<i>E. subrosea</i>	<i>C. leucostigma</i>
<i>E. autumnarius</i>	<i>X. triangulum</i>	<i>R. lutosa</i>
<i>alniarius</i>	<i>sexstrigata</i>	<i>A. bractea</i>
<i>L. hirtaria</i>	<i>M. oleracea</i>	<i>C. fraxini</i>
<i>C. cinctaria</i>	<i>O. incerta</i>	

Mikäli jollakin lajilla todetaan kaksi sukupolvea, pyydetään kummastakin erillinen lukumäärätieto. Tämän tarkkoihin lukumääriin perustuvan tutkimuksen lajit ovat yleisiä — jokseenkin yleisiä, melko runsaslukuisia sekä \pm laajoilla alueilla tavattavia. Lajeja valittaessa on pyritty saamaan mukaan monien eri biotooppien ja eri vuodenaikojen lajeja.

Toivotaan myös ilmoitusta lentoajan ääripäivistä.

Runsaustutkimus B

Seuran hallitus on päättänyt, että tutkimustoimintaa laajennetaan ottamalla mukaan toiseksi ryhmäksi eräitä \pm harvinaisia lajeja. Näiden osalta **ei edellytetä tarkkaa lukumääräilmoitusta**. Lukumäärä on tietenkin hyvä ilmoittaa, jos se on tiedossa. Seurattaessa lajien runsauden vaihtelua, voidaan käyttää **kaikkia mahdollisia havaintokeinoja**, ei siis ainoastaan vakiorysillä tapahtuvaa pyyntiä. Tulokset pyydetään ilmoittamaan vuosittain seuraavilla merkinnöillä (jollei tarkkoja määriä ole):

Laji on ollut normaalia	paljon runsaampi	++
	normaalia hiukan runsaampi	+
	normaali	n
	normaalia vähälukuisempi	—
	erittäin vähälukuinen	— —
	kateissa	0

Tähän tutkimuksen osaan otetaan tässä vaiheessa seuraavat lajit:

<i>E. lanestris</i>	<i>L. amurensis</i>	<i>O. populeti</i>
<i>P. potatoria</i>	<i>H. gallii</i>	<i>C. lucifuga</i>
<i>P. ilicifolium</i>	<i>H. furcula</i>	<i>umbratica</i>
<i>D. curvatula</i>	<i>S. fagi</i>	<i>B. bathensis</i>
<i>C. punctaria</i>	<i>C. anastomosis</i>	<i>M. alpini</i>
<i>S. decorata</i>	<i>S. irrorella</i>	<i>A. alni</i>
<i>C. fulvata</i>	<i>M. miniata</i>	<i>strigosa</i>
<i>E. biangulata</i>	<i>E. deplanum</i>	<i>A. rubrivena</i>
<i>B. tibiale</i>	<i>P. plantaginis</i>	<i>P. umbra</i>
<i>A. plagiata</i>	<i>S. ravidata</i>	<i>D. candidula</i>
<i>C. sylvatus</i>	<i>X. c-nigrum</i>	<i>A. trigemina</i>
<i>A. aurantiaria</i>	<i>N. typica</i>	<i>M. confusa</i>
<i>A. jubatus</i>	<i>M. brassicae</i>	<i>L. flexula</i>
		<i>H. lunalis</i>

Tähän harvinaisempien lajien tutkimustoimintaan voivat siis osallistua sellaisetkin, jotka eivät suorita jatkuvaa rysäpyyntiä. **Tervetuloa mukaan!**

Vuosittain julkaistaan Baptriassa tuloksia runsaustutkimuksesta sekä kumpaankin tutkimukseen osallistuneiden nimet. Kun Baptria 2 ja siten runsaustutkimustiedote nyt ilmestyvät myöhässä, pyydetään menettelemään seuraavasti:

1. Ne, joilla on tarkat muistiinpanot osallistuvat tietenkin normaalisti.
2. Muut osallistuvat runsaustutkimus A:han niiden lajien osalta, jotka eivät olleet aloittaneet lentoaan tiedotteen saapuessa.
3. Runsaustutkimus B:n lajit voi merkitä myös jälkikäteen muistinvaraisesti (!)-merkillä.

Runsaustutkimusten A ja B tulokset pyydetään luovuttamaan marraskuun kokoukseen mennessä osoitteella: Jarmo Laitinen, Malminkatu 32 D 91, 00100 Helsinki 10 tai seuran sihteerille.

Stipendejä haettavana

Seuran hallitus on eräiden Tieteellisen Perhostutkimuksen Edistämisrahaston hallituksen jäsenten aloitteesta päättänyt, että stipendien jaossa siirrytään ns. jatkuvaan hakuun. Tämä tarkoittaa, että rahaston hallitukselle voi lähettää apurahahakemuksia mihin tahansa aikaan vuodesta. Niin kuin ennenkin, hakemusten laatu ja tutkimusohjelmien tärkeys ratkaisevat saannin. Uuden järjestelmän arvellaan helpottavan keräilykauden ohjelmien suunnittelua, kun apurahoista on mahdollista saada tietoa riittävän ajoissa. Järjestelmä ei ole esteenä sille, että edelleenkin voidaan julistaa stipendejä haettaviksi tiettyihin hankkeisiin.

Anomukset on tutkimussuunnitelmineen jätettävä rahaston hoitokunnan sihteerille: Armas Järvelä, Leikkikuja 3 A 5, 00940 HELSINKI 94. Puh. työhön 731 5413, kotiin 405 530.

KORJAUKSIA SUOMEN PERHOSTEN LUETTELOON

Jukka Jalava, Jorma Kyrki ja Vesa Varis

- s. 2 — *Lampronia vetulella* jälkeen:
circulella (Zetterstedt, 1839)
 — Suku *Adela* seuraavasti:
ADELA Latreille, 1796
cuprella (Denis & Schiffermüller, 1775)
croesella (Scopoli, 1763)
- CAUCHAS* Zeller, 1839
fibulella (Denis & Schiffermüller, 1775)
rufimitrella (Scopoli, 1763)
breviantennella Nielsen & Johansson, 1980
rufifrontella auct.
- s. 3 — *Solenobia lichenella* jälkeen:
fennicella Suomalainen, 1980
- s. 5 — *Haplotinea insectella* jälkeen:
ditella (Pierce & Metcalfe, 1938)
 — *Ochsenheimeria taurella* jälkeen:
vaculella Fischer v. Roesslerstamm, 1842
- s. 6 — *Caloptilia semifascia* jälkeen:
hemidactylella (Denis & Schiffermüller, 1775)
 — *Parornix scoticella* jälkeen:
finitimella (Zeller, 1850)
- s. 7 — *Synanthedon culiciformis* jälkeen:
myopaeformis (Borkhausen, 1789)
- s. 10 — *Coleophora separatella* jälkeen:
chrysanthemi Hofmann, 1869
 — *Coleophora peribenanderi* jälkeen:
amellivora Baldizzone, 1979¹⁾
- s. 11 — *Elachista krogeri* jälkeen:
nielswolffi Svensson, 1976
- s. 13 — *Monochroa rumicetella* jälkeen:
sepicolella (Herrich—Schäffer, 1854)
- s. 18 — *Acleris rhombana* jälkeen:
shepherdana (Stephens, 1852)
 — *Acleris* sp. II? *fuscana* tilalle:
obtusana (Eversman, 1844)
- s. 20 — *Rhopobota unipunctana* seuraavasti:
naevana (Hübner, 1817)
unipunctana (Haworth, 1811)
nec (Donovan, 1805)
- s. 36 — *Colostygia lineolata* tilalle:
turbata (Hübner, 1799)
lineolata auct.

¹⁾ Katso *Baptria* 2/80 s. 38

- s. 37 — *Eupithecia assimilata* jälkeen:
expallidata Doubleday, 1856
- s. 41 — po. *STAUROPUS* Germar, 1812
— po. *PTEROSTOMA* Germar, 1812
— po. *DILOBA* Boisduval, 1837
- s. 42 — po. *SYSTROPHA* Hübner, 1819 nec
Illiger, 1806
— Suku *Callarctia* seuraavasti:
GRAMMIA Rambur, 1866
*ORODEMNIA*s Wallengren, 1885
CALLARCTIA auct.
quenseli (Paykull, 1793)
quenselii error
- s. 43 — *Euxoa norvegica* tilalle:
lidia (Stoll, 1782)
adumbrata (Eversmann, 1842)
norvegica (Staudinger, 1861)
- s. 44 — *Suvusta Anarta* pois lajit:
richardsoni ja asiatica
— Suku *Polia* seuraavasti:
POLIA Ochsenheimer, 1816
richardsoni (Curtis, 1843)
lamuta (Herz, 1903)
asiatica auct.
conspicua (A. Bang-Haas, 1912)²⁾
bombycina (Hufnagel, 1766)
hepatica (Clerck, 1759)
nebulosa (Hufnagel, 1766)
- s. 49 — Suku *Melipotis* seuraavasti:
EUBLEMMA Hübner, 1821
PORPHYRINIA Hübner, 1821
MELIPOTIS auct.
minutata (Fabricius, 1794)
noctualis (Hübner, 1796)
purpurina (Denis & Schiffermüller, 1775)

²⁾ = ssp. *sabmeana* Mikkola, 1980

från s. 43.

Ett annat mycket undersökt hormon är det s.k. adipokinetiska hormonet som reglerar de upplagrade triglyceridfetternas förflyttning till blodet och vävnaderna, t.ex. till bränsle för flygmuskulerna. Detsamma har särskilt undersökts hos gräshoppor och fjärilar, bl.a. hos monarkfjärilar på vandring hos vilka fetterna (vid sidan av honung) under inverkan av det adipokinetiska hormonet frigöres från fettförråden.

Hos fytofaga insekter (= växtätande) föreligger klara skillnader i näringsintagets allmänna karaktär gentemot de djurätande och ca. 50 % av insekterna är enbart växtätande. Den forskning vilken berör faktorer som reglerar näringskrav och ätande utgör grundforskning varvid bl.a. uppfödning av fjärilslarver kan visa sig bli en experimentell biologisk modell.

TIEDONANTOJA — MEDDELANDEN

Caloptilia hemidactylella (D. & S.): U: Vantaa, 668:38, 01.—07.08.1980, 2 ♂♂, S. Kerppola leg.; U: Espoo, 6672:374, 05.06.1980, 1 ex, 05.09.1980, 12 exx, 06.09.1980, 6 exx, 16.09.1980, 4 exx; U: Vantaa, 668:38, 16.08.1980, 1 ex, 31.08.1980, 1 ex, 07.09.1980, 1 ex, K. Vaalamo leg.

Aspilapteryx tringipennella (Zeller): ES: Savonlinna, 6848:610, 17.06.1980, 6 exx, O. Peltonen leg. Maakunnalle uusi laji.

Elachista krogeri Svensson: PP: Rovaniemen mlk, 738:44, 23.06.1980, 3 exx, 29.06.1980, 3 exx; PP: Rovaniemi 738:44, 01.07.1980, 2 exx, H. Saarenmaa leg. Perhonen lentää illalla n. klo 21 heinikon yläpuolella.

Ethmia pusiella (L.): U: Vantaa, 668:38, 27.07.—01.08.1980, 1 ♂, S. Kerppola leg. Maakunnalle uusi laji?

Aproaerema karvoneni (Hackm.): EK: Nuijamaa, 676:58, "06.—09.06.1980", 1 ex, M. Liljeblad leg. Maakunnalle uusi laji.

Acleris shepherdana (Stephens): EK: Virolahti, 651:53, 04.—10.08.1977, 1 ♂, A. Aalto, E & J Karvonen, S. Kerppola, E. Laasonen leg. MAALLE UUSI LAJI.

Cydia illutana (H.S.): EH: Pälkäne, 680:35, larva 1980, em. 1981, 1 ♂, E. O. Peltonen leg.

Aethes kindermanniana (Tr.): ES: Lappeenranta, 677:56, 28.07.1980, 1 ex, M. Liljeblad leg. Maakunnalle uusi laji.

Thymelicus lineola (Ochsenheimer): PP: Oulu, 720:43, 09.07.1980, ccp, erittäin runsaasti, E. Sarkkinen leg. Maakunnalle uusi laji.

Melitaea diamina (Lang): EP: Kristiinankaupunki, 691:20, 14.06.1980, 1 ♂, T. Itonen leg. Maakunnalle uusi laji?

Phyllodesma ilicifolium (L.): PP: Rovaniemen mlk, 7372:459, larvae 1980, 5, em. 08.03.1980, 2 ♂♂, 1 ♀; PP: Rovaniemi, 7377:441, 1980, 1 ♂ kasvihuoneen ikkunoiden välissä kuollut ex. Maakunnalle uusi laji, Suomen pohjoisimmat löydöt.

Idaea muricata (Hufn.): EP: Mustasaari, 699:25, 09.07.1978, 2 ♀♀, J. Kullberg leg. Maakunnalle uusi laji?

Lampropteryx otregiata (Metcalf): PP: Oulu, 720:43, 17.06.1980, 1 ex, E. Sarkkinen leg. Maakunnalle uusi laji?

Eupithecia linariata (D. & S.): EP: Vaasa, 701:22, 30.07.1978, 1 ♂, A. Kullberg leg. Maakunnalle uusi laji?

Semiothisa artesiaria (D. & S.): KP: Siikajoki, 04.08.1980, ccp, erittäin runsaasti, E. Sarkkinen leg. Maakunnalle uusi laji.

Erannis defoliaria (Clerck): EH: Tampere, 25.10.1980, 1 ♂, L. Kauranen leg. —2 °C, kohtalainen lumipyry, lennossa klo 17.

Ectropis crepuscularia (D. & S.): U: Porvoon mlk, Åminsby, 669:41, 12.07.1957, E. Suomalainen leg. MAALLE UUSI LAJI.

Orgyia recens (Hb.): PP: Kempele, 720:43, 17.05.1980, 1 ex, J. Itämiäs leg. Maakunnalle uusi laji.

Trichoplusia ni (Hb.): ES: Taipalsaari, 678:55, 23.08.1972, 1 ex, H. Koski leg. Samaan aikaan kuin muut meiltä saadut yksilöt. Maakunnalle uusi laji.

Adris tyrannus Guen.: U: Hanko, Vapaasatama, 1 ex., kuolleena japanilaisen auton sisällä. P. Varpalahti leg. MAALLE UUSI IMPORTTILAJI.

Spodoptera litura F.: U: Helsinki, Museokatu 18, 667:38, 24.10.1980, 1 larva, imago kuoriutui 29.12.1980, 1 ♀, E. Suomalainen leg. (toukka asuinhuoneen lattialla). MAALLE UUSI IMPORTTILAJI.

OTTOPAIKKAETIKETTIEN YHTEISTILAUS

Tulevana syksynä suoritetaan jälleen ottopaikkaetikettien yhteistilaus.

Käsikirjoitukset lähetetään osoitteella: **Risto Martikainen, Hallituskatu 23 A 12, 33200 TAMPERE 20; 31.08.1981 mennessä.** Jätä käsikirjoituksesi ajoissa, sillä myöhästyessäsi joudut odottamaan vuoden seuraavaa tilausta.

Maamme luonnontieteellisten seurojen tapaan Suomen Perhostutkijain Seura pyrkii siihen, että paikanmäärityksessä käytettäisiin tavanomaisen selväkielisen paikanilmaisun lisäksi nk. ruutumenetelmää ainakin yhden neliöpenikulman tarkkuudella. Etikettien käsikirjoituksissa tulee olla näinollen joko valmiit ottopaikan koordinaatit tai ainakin paikka tätä merkintää varten. Lisäksi olisi suotavaa merkitä käsikirjoitukseen kunkin etikettiruudun kohdalla alla mainitulla tavalla monelleko numerolle siinä tarvitaan tilaa kaikkiaan (5, 7 tai jopa 9 numeroa), jotta ladottaessa tiedettäisiin jättää riittävästi tilaa käsin lisättäville numeroille.

Ohjeita käsikirjoituksen laatimiseksi:

1. Käsikirjoitus laaditaan **A4 tai A5** kokoiselle paperille vain **yhdelta puolelta** kirjoitettuna, kirjoituskoneella tai samaan kokoon selvästi kirjoittaen, mieluummin tekstaten. Epäselvän käsikirjoituksen lukuvirheistä vastaa tilaaja.

2. Etiketeistä tulee ilmetä seuraavat tiedot:
 — maa: **SUOMI** tai **FENNIA**, ulkomaat vastaavasti — luonnontieteellisen maakunnan nimilyhenne joko suomen- tai latinankielisenä
 — ottokunta; tarkempi paikanmääritys lisänä suotava, suurissa ja hajanaisissa kunnissa välttämätön (esim. Lapin kunnat)
 — koordinaatit mikäli suinkin mahdollista 10×10 km, 1×1 km tai haluttaessa jopa 100×100 m
 — ottoaika mikäli mahdollista päivän tarkkuudella, kestorysämaterialissa ääripäivät (pisteet usein mukavampi lisätä itse)
 — ottajan nimi, minkä jäljessä käytetään lyhennettä leg. (= on kerännyt)

3. Koordinaateissa on syytä merkitä käsin kirjoitettavien numeroiden paikalle x mallin mukaan, jotta painatuksessa tähän tiedetään jättää riittävästi tilaa tyhjäksi.

4. Etikettiruudut kirjoitetaan käsikirjoitukseen allekkain kuten viereisessä mallissa. Koska painos on 500 kpl, tulee jokaisista kirjoitettua ruutua 500 kpl. Mikäli tämä ei riitä jonkin paikkakunnan osalle, kirjoitetaan sama ruutu vastaavasti useampaan kertaan ($3 \times = 1\ 500$ kpl).

5. Mikäli käsikirjoituksessa halutaan poiketa oleellisesti oheisista malleista, merkitään **erityistoimukset** selvästi käsikirjoituksen reunaan etikettiruutujen viereen.

Muista merkitä käsikirjoitukseen nimesi, osoitteesi ja puhelinnumerosi. Pienen yhden henkilön nimellä tilattava etikettien lukumäärä on **neljä ruutua**. Ole huolellinen käsikirjoitusta laatiessasi, sillä niitä ei enää oikolueta. Käsikirjoituksessa olevat virheet tulevat etiketteihin! Etiketit ovat lunastettavissa syksyllä seuran **tarvikkeiden välittäjältä**.

VIIMEINEN VASTAANOTTOPÄIVÄ on siis 31.08.1981.

Malleja:

SUOMI	U. Hanko	
	664x:28x Tvärminne	198
	M. Lepidoptera leg.	
SUOMI	KemL: Sodankylä	
	7498x:488x Kersilö	19
	M. Lepidoptera leg.	
FENNIA	N: Helsinki	
	66xx:3xx	198
	Risto Ritari leg.	
FENNIA	Ab: Lohjan mlk	
	668:3x	19
	A. Polloperho leg.	
SUOMI	EH: Iitti kk	
	6758:467	198
	Pasi Perhonen leg.	

KOKOUSSELOSTUKSIA

Maaliskuun kuukausikokouksessa 11.03. puheenjohtajana toimi Kauri Mikkola ja sihteerinä Christer Hublin. Läsnä oli 98 jäsentä. Kokouksessa jaettiin ensimmäinen ”Suomalaisen perhostieteen vuosipalkinto”. Puheenjohtaja luonnehti lyhyesti prof. Esko Suomalaisen palkittua *Solenobia* -monografiaa ja ojensi hänelle 1 000 markan palkinnon. Ilmoitusasioina käsiteltiin mm. eläinmuseolta seuralle saatua säilytystilaa, Baptrian uutta ulkoasua ja suomalais-virolaista entomologisymposiota.

Kokouksessa pidettiin seuraavat esitelmät:

Ilkka Jalas: Havaintojen muistiinpanojen periaatteista (liittyä perhoslajien runsaustutkimukseen, ks. s. 44);

Osmo Heikinheimo: Havaintoja eräiden lajien runsausvaihteluista Jannakkalassa ja Tikkurilassa;

Lars-Erik Fernelius: Havaintoja runsausvaihteluista Sipoon Linnanpellossa;

Kauri Mikkola: Seppo Muurimaan Kaksikerran aineiston käsittelyn tuloksia Ilkka Hanskin suorittaman käsittelyn perusteella.

Esitelmiä seurasi vilkas keskustelu. Tiedonantoina ilmoitettiin muutamia uusia maakuntalöytöjä sekä selvitettiin *Polia conspicua* -lajiryhmää.

Heti maaliskuun kuukausikokouksen jälkeen pidettiin seuran sääntömääräinen **kevätkokous**. Puheenjohtajaksi valittiin Esko Suomalainen ja sihteeriksi Christer Hublin. Kokous käsitteli seuran hallituksen laatiman vuosikertomuksen, kirjastokertomuksen, nuorisosaaston kertomuksen, tiliasiakirjat ja tilikertomuksen sekä vastaavat Tieteellisen Perhostutkimuksen Edistämisrahaston asiat.

Kulunut toimintavuosi oli monessa suhteessa merkittävä seuran historiasa. 25-vuotisjuhlallisuuudet huipentuivat maaliskuussa pidettyyn juhlaan kokoukseen, jossa mm. seura sai ensimmäisen kunniapuheenjohtajansa, prof. Esko Suomalaisen, ja huhtikuussa olleeseen juhlanäyttelyyn, jonka suuri kävijämäärä takasi taloudellisesti myönteisen lopputuloksen ja paransi olennaisella tavalla seuran toimintaedellytyksiä. Osin ilmeisesti näytellyn ansiosta jäsenmäärä nousi 114:llä 701:een) lisäksi kirjoihin oli vietyä kaikkiaan 112 alle 15-vuotiasta lepidopterologia (luvat 31.12.1980). Seuran myynti- ja julkaisu-toiminta jatkuivat edelleen vilkkaina. Toimintavuoden keräilykausi oli osin yllättäväkin. Hyvistä säistä huolimatta vaeltajalajeja saatiin tosin suhteellisen niukasti. Maalle uusia suurperhoslajeja ilmoitettiin kolme ja pikkuperhoslajeja seitsemän. Kevätkokous hyväksyi sille esitetyt kertomukset muutamien vähäisien muutoksien sekä myönsi tili- ja vastuuvapauden edellisvuoden hallitukselle.

Huhtikuun kuukausikokouksessa 08.04. puhetta johti Kauri Mikkola, sihteerinä toimi Christer Hublin ja läsnä oli 96 seuran jäsentä. Kokous oli yhteinen Helsingin Hyönteistieteellisen Yhdistyksen kanssa. Ilmoitusasioissa todettiin mm. SPS:n tullun otetuksi Tieteellisten Seurojen luetteloon, ilmoitettiin uusista myyntiartikkeleista (kellokytkin ja joitakin uusia lampukokoja) sekä keskusteltiin perhoskirjallisuuden kopiointinäytelmä uusin ja entistä parempien värikopiokoneiden tultua markkinoille. Tiedonannoissa ilmoitettiin maalle uusi pikkuperhoslaji *Acleris shepherdana*. Edelleen selostettiin jo aiemmin alustavasti maalle uutena ilmoitetun mittarilajin *Eupithecia expallidata* elintapoja ja tuntomerkkejä (ks. Baptria 2/80 s. 48).

Lisäksi todettiin, että lajiluetteloon on ilmeisesti palautettava *Eupithecia goossensiana* (tarkempi selvitys saadaan myöhemmin). Illan esitelmän piti tri Morris Englannista, selostus julkaistaan myöhemmin.

Toukokuun kuukausikokous pidettiin 13.05; puhetta johti Kauri Mikkola ja sihteerinä toimi Christer Hublin. Läsnä oli 99 jäsentä. Ilmoitusasioissa todettiin mm. nuorisosaaston puheenjohtajan vaihtuminen, jäseniä kehoitettiin osallistumaan aktiivisesti päivä- ja yöperhoskartoituksiin sekä mainostettiin mikrosymposiumia. Lisäksi todettiin virolais-suomalaisen entomologisymposiumin viimeisimmät vaiheet, ilmeisesti elokuun loppupuolella tulee viisi virolaista maahan (ks. s. 39).

Nuorisosaaston pitkäaikainen puheenjohtaja Kaj Savonius on lopettamassa kauttaan ja tämän johdosta seuran hallitus ja rahaston hoitokunta päättivät myöntää Savoniukselle tunnustuksena 1 000 markan stipendin. Stipendin ojensi hoitokunnan puheenjohtaja Olli Lehto. — Tulevasta syksystä lähtien nuorisosaostoa vetää Miika Vuola.

Kuukausikokouksen teimana oli paikallisfaunat ja niistä erityisesti itä-suomalaiset. Esitelmänä kuultiin Esko Lapin selostus Lieksan perhosista ja Ilmari Mäkisalon kuvaus Kuhmon perhosfaunasta; lyhennelmät julkaistaan myöhemmin.

Määräaikana hallituksen käsiteltäväksi tuli yksi stipendihakemus. Hallitus päätti myöntää työryhmälle Seppo Koponen — Erkki Laasonen — Esko-Tapio Linnaluoto 1 000 markkaa Inarin alueen, erityisesti Sparasuolun seudun, perhosfaunan selvittämiseen.

Tiedonannoissa selvitettiin (O. Sotavalta) mm. seikkaperäisesti *Grammia cervini* ssp. *fridolini* -lajin elintapoja ja tuntomerkkejä. Erikoispiirteensä todettiin lajin ominaisuus liikkua vähän lentämällä, mm. Ruotsista löydettyistä yksilöistä suuri osa on löydetty istumasta/kävelemästä kivien alta.

CH

JÄSENISTÖ

Kuukausikokouksessa 3/81 (11.03.) hyväksyttiin edellisessä kokouksessa ehdotettu Mats Cygnell, vanha jäsen Kari Ahti sekä 15 vuotta täyttäneet Tomi Tähtinen, Jari Korpela, Jukka Kaisio, Tero Olkkonen, Mika Salminen, Kari Kaartinen, Ilari Hakamäki, Kari Keuru, Mika Metsämuuronen, Pete Antila, Petri Winter ja Timo Ahti sekä ehdotettiin Antti Juhana Mustonen, Seppo Karjalainen, Pekka Niiranen ja Raimo Juhani Liimatainen sekä alle 15-vuotiaat Janne Turunen, Patrick Långström, Teppo Sorjonen ja Harri Jormanainen.

Kuukausikokouksessa 4/81 (08.04.) hyväksyttiin edellisessä kokouksessa ehdotetut Antti Juhana Mustonen, Seppo Karjalainen, Raimo Juhani Liimatainen, Pekka Niiranen ja 15 vuotta täyttäneet Ismo Hyvärinen, Esa Korkeamäki, Petri Savilahti ja Tero Tirkkonen sekä ehdotettiin Heikki Jyrkkä, Jari Olavi Majander, Risto Suojanen, Mika Huhtinen ja Jouni Tittonen sekä alle 15-vuotiaat Janne Suojanen, Mikko Ilmari Nenonen, Tommi Müller, Henry Tapio Vihervuori, Marko Juhani Luoma ja Sampsa Mäkinen.

Kuukausikokouksessa 5/81 (13.05.) hyväksyttiin edellisessä kokouksessa ehdotetut Heikki Jyrkkä, Jari Olavi Majander, Risto Suojanen, Mika Huhtinen ja Jouni Tittonen sekä 15 vuotta täyttäneet Timo Haukioja, Jari Kaateri, Juha Pennanen ja Jyrki Törnwall sekä ehdotettiin Juhani Leo Kuula, Mikka Ilmari Pajari, Lasse Hakkari, Hilikka Franssila sekä vanha jäsen Kari Toivi-

ainen ja alle 15-vuotiaat Jukka Tapio Klem, Lauri Hulkko, Dan Lindblom, Anders Svartström, Markku Haapalehto ja Sami Karjalainen.

CH

Jäsenten tiedotuksia

Myydään kaksi kokoelmakaappia

1. Kaappi koivua, lukittavat rulo-ovet, 28 laatikkoa, ulkomitat 38,5 × 46,5 cm, styroksipohja. Laatikot puuvalmista mäntyä, 3 000. —

2. Kaappi valkoiseksi maalattu, lukittava, 28 laatikkoa 28 × 44 cm (ulkomitat), liukukansi, styroksipohja. Laatikot sisältä valkoiseksi, päältä mustaksi maalatut, 1 900.—

Kuljetus voidaan järjestää.

Myy: Kalervo Sirkiä, Helsinki

Puh. työ 90-730 230

koti 90-883 550

Tulevia kokouksia

Kokouspaikka ja -aika

Eläinmuseon suuri luentosali (P. Rautatiekatu 13, 00100 HKI 10) klo 18.30 alkaen

Syyskuu. 16.09.1981. Alustukset Itä-Lapin ja Länsi-Lapin perhoskesästä 1981. Lapin havainnot (lomakkeita tilattavissa Henry Holmbergilta) pyydetään lähettämään syyskuun alkuun mennessä Erkki Laasoselle (os. Vyökatu 9 B 13, 00170 HKI 17) tai sihteerille.

Lokakuu. 14.10.1981. Tiedonantokokous. Tiedonannoista pyydetään jättämään ennakkoilmoitukset sihteerille ennen lokakuun kokousta, jotta ne voidaan koota esitettäväksi lajeittain.

Marraskuu. 11.11.1981. Yhteenvedot kesän 1981 hyönteishavainnoista. Kokous on yhteinen Helsingin Hyönteistieteellisen Yhdistyksen ja Suomen Hyönteistieteellisen Seuran kanssa. Runsausilmoitukset pyydetään palauttamaan lokakuun kokoukseen mennessä alustusten pitäjille (Kauri Mikkola: vaellushavainnot; Harry Krogerus: Lohjan fauna; Osmo Peltonen: Mäntyharjun fauna) tai sihteerille.

Jouluku. 09.12.1981. Henrik Bruun: Ahvenanmaa siltana/esteenä perhosten leviämislle Suomesta Ruotsiin tai Ruotsista Suomeen.

Nuorisajaoston kokouksia

Syyskuu. 09.09.1981. Kokoontuminen eläinmuseolla klo 18.00. Hyvällä säällä tehdään keräilyretki Suomenlinnaan (keräilyvarustus mukaan). Saateen sattuessa kokous eläinmuseolla: aiheena loppukesän perhoset.

Lokakuu. 07.10.1981. Esitelmä aiheesta "Perhosten merkitys luonnossa".

Marraskuu. 04.11.1981. Valokuvausilta. Jäseniä pyydetään tuomaan mukaansa omia dioja ja paperikuvia, joita katsellaan ja joista keskustellaan.

Jouluku. 02.12.1981. Määritysopastusta (vaikeita lajeja — lajipareja)

Baptria 3/81

Numero 2 on valitettavasti kirjapainon kiireistä johtuen kovasti aikataulusta myöhässä (teksti jätetty painoon kesäkuun alussa). Numeroon 3/81 tarkoitettujen kirjoitusten pitää olla toimituksessa 15.08.1981 mennessä.

MA

KERÄILYTARVIKKEIDEN VÄLITYS

Hyönteisneulat n:o 00, 3—5	100 kpl pussi	8,—
Hyönteisneulat n:o 00, 3—5	1000 kpl pussi	73,—
Mikroneulat n:o 015 ja 020	500 kpl pussi	19,—
Etikettineuloja	500 kpl	19,—
Perhosrysiä (malli "Jalas", Ø n. 60 cm tiedustelut suoraan Heikki Attilalle, puh. 90-611 816, osoite: 03100 NUMMELA		90,—
Syöttirysiä (tied. Heikki Attilalle, ks. ed.)		40,—
Lamppuja: elohopealamppu 50 W (ei kuristinta)		45,—
elohopealamppu 125 W (ei kuristinta)		45,—
sekavalolamppu 160 W		45,—
sekavalolamppu 500 W		100,—
Kellokytkin		118,—
Suurennuslaseja: 10 ×		25,—
Suomen perhosten luettelo (1977) (ilman kansia)		7,—
Vaihtopisteluettelo, mikrot (1978)		8,—
Vaihtopisteluettelo, makrot (1980)		10,—
Etikettipainos, makrot (1975)		5,—
Lajihakemisto kiertokirjeisiin 1955—1973		10,—
Catal. macrolepidopt. (1962) (muistiinpainos)		1,—
Catal. microlepidopt. (1971)		1,—
Enumeratio coleopterorum . . . (1979)		25,—
Enumeratio Dipteriorum Fenniae (1980)		25,—
Svärmare och spinnare i Europa och Nordafrika (P.-C. Rougeot och P. Viette; Bonniers, Stockholm, 1980)		118,—
Eripainoksia:		
— Zwei gynandromorphe Exemplare von <i>Lasiocampa quercus</i> L. (Osmo Heikinheimo, 1943)		5,—
— Noteworthy records of Finnish Lepidoptera 1955—1974. I. Hesperioidea, Papilionoidea, Bombycoidea and Geometroidea (E. Suomalainen, J. Kaisila & K. Mikkola, 1980)		10,—
— Lepidoptera of Utsjoki, northernmost Finland; Kevo notes 5/80 (E. Linnaluoto & S. Koponen, 1980)		10,—
— The <i>Solenobiinae</i> species of Finland with the description of a new species (Esko Suomalainen, 1980)		10,—
T-paitoja (valkea, jossa musta Baptria-kuva) lasten koot 160 ja 170 aikuisten koot 48, 50, 52 ja 54		30,—
Perhosaiheinen juliste, värillinen (90 × 120 cm)		10,—

TOIMITUSTAPA

Yllämainittuja tarvikkeita on saatavissa Eläinmuseolla varsinaisten kuukausikokousten edellä ja väliajalla sekä touko- ja syyskuun nuorisosaaston kokouksien edellä. Keräilytarvikkeiden välittäjän osoitteella (ks. II kansisivu) voivat pitkämatkaiset lasten tarvikkeita postiennakolla toimitettavaksi. Alle 50,— markan lähetyksistä laskutetaan pientoimituslisä (paketeista 5,— ja kirjeistä 3,—). Postitse ei toimiteta tarvikkeita Helsingissä, Espoossa, Vantaalla tai Kauniaisissa asuville (lähettäkää tuttavanne asioimaan kokouksiin). Myyntipäivät kesällä: 07.06. ja 12.07. klo 17—19 (ks. keräilytarvikkeiden välittäjän osoite 2. kansisivulta).

SUOMEN PERHOSET, YÖKKÖSET, 2

- Julkaisija:** Suomen Perhostutkijain Seura
Kustantaja: Otava
Toimittajat: Kauri Mikkola, Ilkka Jalas ja Sakari Nenye (kuvat)
Sisältää: — lajit: *Simyra albovenosa* – *Schrankia costaestrigalis*
— lajinkuvaukset, joissa mm. piirroksia erityistuntomerkeistä, levinneisyyskartat, yleisyys ja runsaus, elinympäristö, lentoajat, pyyntitavat, kehitysasteet, talvehittinen, ravintokasvit
— kuvataulut
— lentoaikataulukot

Hinta seuramme välittämänä 80.-/kpl (kirjakauppahinta 163.-/kpl)

Seuramme välittää kirjaa seuraavilla tavoilla:

Eläinmuseon ala-aulan vaatteiden vartijoiden välityksellä eläinmuseon aukioloaikoina
kokousten edellä ja väliajoilla
postitse tilausosoitteella: Henry Holmberg, Vainiotie 26,
00700 Helsinki 70

Osa I saatavana hintaan 75.-/kpl (kirjakauppahinta 163.-/kpl)